

A SZOCIÁLIS KOMPETENCIA NÉHÁNY ÖSSZETEVŐJÉNEK FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI SERDÜLŐKORBAN – MÓDSZEREK ÉS PROGRAM

T-4

Balogh-Pécsi Anett

Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: fejlesztőprogram; drámapedagógia; társas problémák megoldása

Magyarországon a szociális kompetencia különböző összetevőit fejlesztő programok száma igen csekély, azonban a hatékony és sikeres társas működéshez elengedhetetlen az összetevők (szociális képességek, készségek, motívumok) tudatos, megbízható adatokon nyugvó intézményes fejlesztése (Zsolnai, 2013). Az általunk kidolgozott program során együttesen történik a szociálisprobléma-megoldás és a megküzdési stratégiák fejlesztése az asszertív kommunikációra fókuszáló gyakorlatokkal, valamint drámapedagógiai eszközökkel. A szociálisprobléma-megoldás, vagyis a társas probléma megoldására irányuló kognitív-érzelmi-viselkedéses folyamat (D’Zurilla et al., 2004) orientációs részfolyamata (pozitív vagy negatív) nagymértékben meghatározza a megoldói stílust (racionális, impulzív, elkerülő), befolyásolja az egyén helyzettel való kognitív-érzelmi-viselkedéses megküzdését, és mindebben kiemelt szerepet játszik az egyén kommunikációs stílusa (pl. asszertív, szubmisszív, agresszív). A kommunikációs stílus azonosításával, tudatosításával a társas szituációban előforduló problémahelyzetek és lehetséges megoldások nagyobb mértékben azonosíthatók, illetve a frusztrációt okozó helyzet meg is előzhető. A programfejlesztés alapjául szolgáló, 10-11 évesekkel (N=145) végzett pilotmérés célja a három pszichés összetevő (asszertív kommunikáció, szociálisprobléma-megoldás, megküzdési stratégiák) együttes vizsgálata, kapcsolatuk feltárása volt. A mérési adatok alapján szoros kapcsolat áll fenn a problémamegoldás és a megküzdési stratégiák között; a pozitív orientáció-racionális stílus kapcsolatot mutató diákokra jellemző leginkább az asszertív kommunikáció, és leginkább az elkerülő stílusú diákok alkalmaznak passzív vagy szubmisszív kommunikációs formákat. A fejlesztő-program egységeit elsősorban a résztvevők szociális problémáinak, életkori kognitív-érzelmi sajátosságainak, a felhasznált kérdőívek faktorainak figyelembevételével dolgoztuk ki. Mindezt kiegészítettük azokkal a drámapedagógiai eszközökkel (pl. történetmesélés, dramatizálás), amelyek egy nemzetközi kutatás (DICE, 2010) eredményei alapján igen jól támogatják a hasonló célú programok hatékonyságát. A program 3 egységet tartalmaz, időtartama 40 hét (heti 1,5 óra). Az előadás első felében a kutatás módszerét és főbb eredményeit, a második részében a fejlesztőprogram főbb elemeit és a már futó program néhány tapasztalatát ismertetjük.